

A la recerca d'una veu pròpia. La revista *La Voz de la Juventud* (1962-1963)

LA REVISTA DE LA JOVENTUT D'ALACUÀS

A l'inici de la dècada dels anys seixanta del segle passat, en plena dictadura franquista, un grup de jóvens del nostre municipi impulsà la que probablement siga, a hores d'ara, la publicació seriada més antiga de la història periodística d'Alaquàs, si deixem de banda els programes de festes municipals. I també, un dels mitjans de comunicació més veterans de tota la comarca de l'Horta. Es tracta de *La Voz de la Juventud*, que se subtitulava «Revista de la Juventud de Alacuás», i que, entre el 15 de setembre de 1962 i el 4 de maig de 1963 i amb una periodicitat trisetmanal, tragué a la llum un total de 12 números.

Crida l'atenció que, malgrat la seua antiguitat i el seu notable valor com a testimoni d'una època, a hores d'ara, pràcticament no se'n tinguen notícies. Els estudiosos no s'hi han referit mai, amb tota probabilitat perquè quedà silenciada pel pas del temps. I és ací, precisament, en la necessitat de recobrar una veu pública del passat local, on rau la importància de dedicar-li un estudi d'aproximació que en descriga, ni que siga de manera succinta, tant el contingut com la identitat de les persones que la varen fer possible. D'elaborar una anàlisi que convida a la recuperació i la lectura completa d'aquell periòdic.

UNA PUBLICACIÓ LOCAL DESCONEGUDA

En la línia del que acabe de dir, *La Voz de la Juventud* no apareix referenciada al volum *Temps de foscor. La premsa de l'Horta Sud en el franquisme (1939-1975)*, que és, a hores d'ara, la monografia més completa sobre les iniciatives comunicatives i periodístiques que varen veure la llum a la nostra comarca durant la postguerra, i que fou publicada en 2003 per Francesc Martínez i Alfred Ramos. Una ullada a

LA VOZ

DE LA

Juventud

REVISTA DE LA JUVENTUD DE ALACUAS

Edita: Club-Juvenil
C/ Mayor, 61
Ejemplar: 2 ptas.

AÑO Iº

Nº I

15 Septre. 1962

REDACCION

D. Miguel Montore
Meribel Forment
Cemachin Correcher
Luis Beta
Francisco Cervera
Vicente Aguilar G.
José Ferrer
Jesus Santandreu
José M. Seriane
Ramón Portalés
Vicente Aguilar
Miguel García

Dibaja

Pepita Cuartiella

Administración

Manuel Marco
Francisco Palop

Distribución

Manuel Juasp

Buenos dias Alacuas!

Con humilde sencillez te saluda, en este su primer ejemplar, el presente periódico tuyo.

Y digo tuyo porque lo es. Todos los contribuyentes son jóvenes tanto chicos como chicas, que viven en esta villa.

Por eso tenemos la dominante necesidad de sentirnos unidos con todos tus habitantes, sean del pueblo que sean y vivan en el barrio que vivan; de hacer nuestros los sufrimientos de cada uno de tus moradores; de colaborar porque nos conozcamos todos y seamos amigos de verdad; de que los chicos sepan tratar y comportarse con las chicas y éstas conozcan lo propio; de hacer reflexionar e informar a la gente sobre cosas de nuestro pueblo; de que todos nuestros convecinos tengan mayor formación humana y cultural, en especial la juventud pues nosotros somos jóvenes; de hacer cementarías críticas que, desde luego, aprovechen para remediar el problema criticado; de informar sobre las diversiones de nuestro pueblo; de infundir inquietudes y

ansias de superación; de que todos los que colaboremos en este periódico nos formemos a través de la acción.

Esperamos la ayuda de todo el pueblo para seguir nuestra marcha que en fin de cuentas interesa a todos.

Desde aquí te dice: BUENOS DIAS, ALACUAS esta revista te quiere.

Portada del núm. 1 de *La Voz de la Juventud*, correspondient al 15 de setembre de 1962.

aquest excel·lent estudi permet evidenciar com l'Horta ha comptat, històricament, amb publicacions tan destacades com, per exemple, *La Terreta*, de Massanassa, que isqué a la llum per primera vegada el 20 de juny de 1917, en plena Primera Guerra Mundial, i que és la més antiga de la comarca i l'única «que ha sobreviscut a diferents règims polítics al llarg de huit dècades»¹. I també, comprovar com, entre tots els municipis que conformen la comarca, Alaquàs es distingeix per ser un dels que compta amb una major tradició de mitjans de comunicació locals.

D'aquesta manera, més enllà dels ja esmentats programes de festes i de la publicació arquebisbal *Aleluya* –que de la mà del responsable de la parròquia de l'Assumpció, mossén Antonio Sancho Bueno, durant dècades personalitzà una de les seues pàgines–, cal recordar que gaudeixen d'una importància cabdal, a l'hora de reconstruir la història local, anuaris com ara: els llibrets que editen les diferents falles; la trentena de volums que, amb les poesies premiades, ha publicat l'Associació Cultural Mare de Déu de l'Olivar; i, no cal dir-ho, la col·lecció de *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, que l'any passat va assolir els seus primers quaranta toms.

D'una altra banda, entre nosaltres també han destacat i destaquen les següents publicacions seriades: *La Fulla de l'Olivar*, que, elaborada per un grup de seglars de la parròquia de la Mare de Déu de l'Olivar, s'ha convertit en la més veterana i longeva de totes, ja que a hores d'ara compta amb 36 anys de vida (fou fundada en 1985) i més de 700 números²; els periòdics institucionals *L'Ajuntament Informa* –que durant la primera legislatura democràtica (1979-1983) publicà un total de quinze números– i *La Gasetta d'Alaquàs*, que de manera intermitent veié la llum al llarg de la dècada dels noranta i principis dels dos-mil; la revista *De Bat a Bat*, que a finals dels vuitanta i inicis dels noranta aconseguí traure a la llum un mínim de sis números; *El Còmic d'Alaquàs*, que anava unit a la celebració de l'anomenada Expo-Còmic, i que entre 1987 i 1998 edità una dotzena de números³; el butlletí interparroquial *Laetare*, que entre els anys 1996 i 2004 impulsà 22 números; *El Perolet*, publicació de l'escola Mare de Déu de l'Olivar; *Festa i Porrat*, lligada a la festivitat de Sant Francesc de Paula; i encara d'altres que, per la seua curta existència, han tingut una repercussió limitada.

I entre aquest garbull de publicacions periòdiques locals emergeix *La Voz de la Juventud* com la més antiga i, tanmateix, desconeguda, fins i tot dels estudiosos.

¹ MARTÍNEZ, FRANCESC, i RAMOS, ALFRED, *Temps de foscor. La premsa a l'Horta Suden el franquisme (1939-1975)*, Ajuntament de Catarroja, Catarroja, 2003, p. 178.

² ROCA RICART, RAFAEL, «Aproximació a la història de *La Fulla de l'Olivar* (1985-2010)», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2010, p. 197-218.

³ GARCIA AGUADO, IVAN, «El Còmic d'Alaquàs. Una aproximació al concurs nacional», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2019, p. 319-394.

EL CLUB JUVENIL

Tal com consta a la seua capçalera, *La Voz de la Juventud* era editada per l'anomenat «Club Juvenil», que estava vinculat a la parròquia de l'Assumpció, fou fundat pels voltants de març de 1962 i, en setembre d'aquell any, comptava amb 110 socis i sòcies⁴. I que, a partir de febrer de 1963, tingué la seu al núm. 61 del carrer Major, en el primer pis de la que havia sigut casa de l'advocat Josep M. Palop Guillem, alcalde d'Alaquàs durant la segona dècada del segle XX⁵; un antic casalici situat enfront de la farmàcia de Fernando Roca Giménez que havia sigut seu de l'anomenat Casino Blau, segons que explica Josep M. Soriano Bessó⁶, el jove –nascut en 1944– que feia les funcions de coordinador de la revista que ens ocupa.

D'aquesta manera, amb posterioritat a 1958, quan el casino es traslladà a l'edifici que ocupa actualment la Unió Musical d'Alaquàs, en la confluència entre l'avinguda del País Valencià –antiga Fillola– i el carrer de la Música, la parròquia de l'Assumpció comprà el primer i segon pis d'aquella casona i els destinà a llar parroquial. I fou així que el local es convertí en la seu del Club Recreatiu i Cultural Juvenil –que aquest era el seu nom complet– i de les noves branques especialitzades del moviment d'Acció Catòlica. D'aquesta manera, a la segona planta se situaven els més xiquets, els anomenats «Aspirants» (fins a 14 anys), i a la primera, els majors.

Tal com en 2001 explicaren Vicent Ferrer Guzman i Josep M. Soriano Bessó, a finals de la dècada dels cinquanta la Conferència Episcopal Espanyola va decidir que els militants d'Acció Catòlica s'organitzaren «segons la seua adscripció sociològica: els obrers, a la JOC-Joventut Obrera Catòlica, existent des de molts anys abans; els estudiants de les diferents facultats universitàries, a la JEC-Joventut Estudiant Catòlica; i els joves de poble, a la JARC-Joventut Agrícola i Rural Catòlica»⁷. I fou així que els adolescents i jòvens d'Alaquàs, un municipi bàsicament llaurador, varen ser adscrits a la JARC.

⁴ Així es pot llegir a l'article titulat «A ti, joven», i signat pel «Club Juvenil», que en setembre de 1962 aparegué publicat al programa de *Fiestas Patronales* d'Alaquàs, p. 7: «Nuestro CLUB JUVENIL tiene unos seis meses de vida y cuenta actualmente con 110 socios, entre chicos y chicas».

⁵ Al respecte, vegeu: ROCA RICART, RAFAEL, «La inauguració del pou d'aigua potable (1915): una fita en el procés de modernització urbana d'Alaquàs», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2014, p. 115-148.

⁶ Tota la informació oral que, a propòsit de *La Voz de la Juventud*, atribuísc a Josep M. Soriano, em fou proporcionada per ell en les dues converses que vàrem mantindre, a l'Ateneu d'Alaquàs, els dies 26 de juny i 8 de juliol de 2021.

⁷ FERRER GUZMAN, VICENT, i SORIANO BESSÓ, JOSEP M., «Alaquàs. La resistència al franquisme», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2014, p. 63.

Ferrer i Soriano també comenten que la jerarquia eclesiàstica encomanà a tots aquests jòvens –i als sacerdots que els feien de consiliaris– que canalitzaren «el seu testimoni de fe cap als compromisos educatius, a través d'activitats amb la participació de la resta dels joves, creients o no»; i mitjançant accions que els permeteren «analitzar la realitat» que els envoltava, «descobrir els problemes de la gent» i «reflexionar sobre les causes». I tot per a «prendre posicions actives, implicant els amics, per afrontar solucions»⁸. És a dir, no quedar-se en la mera contemplació, sinó fer-ne una reflexió i passar a l'acció.

I això varen fer molts jòvens alaquasers com a reacció als nombrosos reptes i les profundes transformacions socials i urbanes que comportaren aquells «primers anys de desarrollisme», ja que, en tan sols una dècada –des de 1950 fins a 1960– i com a conseqüència de les grans onades migratòries que se succeïren, Alaquàs duplicà la seua població: passà dels 4.000 als 8.000 habitants. És a dir, s'hi produí una revolució demogràfica que modificà notablement la vida del municipi.

En aquest canviant context social i polític –l'alcalde i cap local de Falange era José María Sancho–, «al caliu de la JARC i baix la cobertura de la institució eclesiàstica», segons que afirmaren Ferrer i Soriano, a principis dels anys seixanta, un grup de jòvens inquiets «procedents de famílies pròximes a la parròquia» posaren en marxa un Club Juvenil i començaren a promoure «activitats entre el jovent d'Alaquàs». Activitats que perseguien, com un dels seus principals objectius, integrar els jòvens immigrants que s'havien instal·lat en el barri de nova construcció oficialment anomenat «Mare de Déu del Carme», però popularment conegut com a «Socusa», el nom de l'empresa constructora⁹. Així, «a més de donar continuïtat al Teatret del carrer de Sant Hipòlit», el Club Juvenil organitzà «berenars i excursions». I també –i sobretot–, impulsà «la publicació d'una revista a ciclostil titulada *La Voz de la Juventud* [...] que recollia les novetats que es produïen en el poble junt amb articles i entrevistes amb persones o grups representatius d'aquell Alaquàs en ebullició»¹⁰. Fou així que «participaren en la seua redacció, en el mecanografiat dels clixés, en la seua estampació, en la distribució i venda... una colla de al voltant

⁸ *Ibidem*.

⁹ Al respecte, llegiu la nota publicitària titulada «Adhesión de "SOCUSA" a las Fiestas Patronales de Alacuás» que fou inserida en la p. 43 del programa de *Fiestas Patronales* de 1962, on, entre d'altres coses, es parlava de «las 250 familias, habitantes de las viviendas ya construidas por la misma [empresa] en la zona del ensanche de esta laboriosa y próspera población, situada junto al Castillo, declarado Monumento Nacional, en la continuación de la calle Mayor»; i s'explicava que «el plan de construcciones trazado es muy extenso, pues se propone alcanzar la cifra de 600 viviendas, lo que supondrá la más importante y mejor urbanizada barriada de Alacuás, al ser dotada de una perfecta red de alcantarillado, calles asfaltadas, arbolado en la calle principal y alumbrado público por faroles de luz fluorescente».

¹⁰ FERRER GUZMAN, VICENT, i SORIANO BESSÓ, JOSEP M., «Alaquàs. La resistència al franquisme», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2014, p. 64.

¡JOVEN!

¿Tu cultura es completa?...

¿Hallas completo tu ambiente deportivo?...

¿Y tus diversiones?...

¿ NO ?... ¿ POR QUE ?...

Que cada uno aporte su grano de arena.

Unete a nosotros en los días

**MARTES 5. - A las 21'30 (nueve y media de la noche). Para
jóvenes de ambos sexos.**

**MIERCOLES 6.-A las 21'30 (nueve y media de la noche). Solo
para chicos.**

**JUEVES 7. - A las 21'30 (nueve y media de la noche). Solo
para chicos.**

**Lugar: SALON DE EDUCACION Y DESCANSO, Plaza del
Caudillo (Sociedad de Cazadores), primer piso.**

**SABADO DIA 9. - A las diez de la noche. En el Patronato de la
Juventud, SESION DE CINEFORUM.**

Cartell de crida a la participació en les sessions de formació de la joventut que tingueren lloc a Alaquàs a principis dels anys 60.

Actuació del Cor de l'Aspirantat del Club Juvenil durant un concurs de nades, segurament de l'any 1962.

de quinze joves d'edats entre els 16 i els 22 anys», com de seguida tindrem ocasió de comprovar. «Només sis eren militats de la JARC. La resta eren amics o joves amb inquietuds»¹¹, conclouen Ferrer i Soriano.

Pel que fa a la promoció d'activitats de formació i integració de la joventut d'Alaquàs, voldria destacar dos exemples ben eloqüents. Així, d'una banda, Pepe Soriano recorda que, per aquells temps, la parròquia organitzava una setmana de formació per als «quintos» –és a dir, els jóvens que estaven en edat de fer el servei militar–; una iniciativa que, a l'inici de la dècada dels anys seixanta, fou reconvertida en l'anomenada «Setmana de la Joventut». En aquest sentit, la família de Jesús Ferrer Guzman (1940-2020) conserva un cartell que, sota el crit de «¡¡Joven!!», apel·la a la formació de la joventut a través de preguntes com ara: «¿Tu cultura es completa?», «¿Hallas completo tu ambiente deportivo?», «¿Y tus diversiones?». Encara que el pòster no està datat, resulta fàcilment emmarcable en els anys en què aparegué *La Voz de la Juventud*. I és així que anuncia la celebració de tres sessions formatives que haurien de tindre lloc, de manera consecutiva, en dimarts, dimecres i dijous, sempre a les 21.30 h –és a dir, com a remat de la jornada– i al «Salón de Educación y

¹¹ *Ibidem*.

El carrer Major vist des del pis inferior del campanar del Convent (1963).

Perspectiva d'Alaquàs des del pis superior del campanar del Convent (1963).

Perspectiva d'Alaquàs des del terrat del campanar del Convent. A la dreta, Pep Ferrer (1963).

Descanso, plaza del Caudillo (Sociedad de Cazadores), primer piso». O siga, a la part alta de l'Ateneu¹². Simptomàticament, la primera de les reunions, la que se celebraria en dimarts, s'anunciava «para jóvenes de ambos sexos». Però no així les dues següents, que eren «solo para chicos». I és que no hem d'oblidar que ens situem en una època en què el sexe determinava, en bona part, el rol i protagonisme social que podien o no podien assumir les persones. Uns anys en què les dones, pel simple fet de ser-ho, quedaven majoritàriament relegades a l'àmbit privat: a l'atenció de la casa i la cura dels fills/es.

Finalment, el cartell també avisava que aquella setmana finalitzaria amb una «sesión de cinefòrum» que tindria lloc el dissabte, «a las diez de la noche», «en el Patronato de la Juventud», que estava ubicat en el local que el grup El Teatret tenia en el carrer de Sant Hipòlit, on hi havia un projector de cine.

Pel que fa a l'altre exemple d'activitat de formació i integració a què m'he referit abans, cal dir que fou impulsada i protagonitzada per dos membres del Club

¹² A la p. 34 del programa de *Fiestas Patronales* d'Alaquàs corresponent a 1962 es pot llegir la següent publicitat: «Café Educación y Descanso. Gran surtido en tapas variadas. Especialidad en café y helados. Plaza Caudillo, 1. Alacuás».

La Fillola vista des del terrat del campanar del Convent (1963).

El campanar de l'Assumpció i la torre sud-oest del Castell-Palau vistos des del terrat de la casa abadia (1963).

Juvenil. Així, Pepe Soriano també explica que Josep Ferrer Guzman (1946) i ell tractaren d'impulsar, en 1963, una publicació –a mig camí entre la guia turística i el prospecte cultural– que promocionara i donara a conèixer el municipi d'Alaquàs; per exemple, entre els immigrants. Tanmateix, aquell projecte no arribà a rams de beneir. I l'únic vestigi material que n'ha quedat són cinc magnífiques fotografies que conserva Soriano i reproduïm en aquestes pàgines.

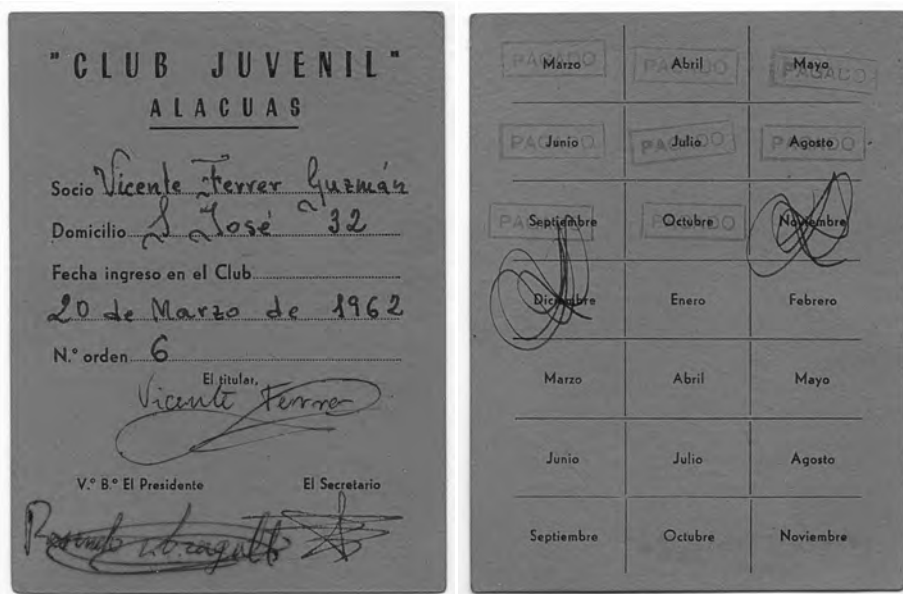
La primera, presa segurament des del pis inferior del campanar del Convent, ens ofereix una magnífica perspectiva de l'aspecte que presentava el carrer Major a principis dels anys seixanta, amb el recentment remodelat pou de l'aigua en primer terme i l'edifici de l'Ajuntament a mà esquerra. Aquesta imatge té també la virtut de mostrar-nos la ubicació i l'aspecte que presentava l'antiga casa de l'advocat Palop Guillem –on, com sabem, el Club Juvenil portava a terme les seues activitats–, i que se situava a mitjan carrer (és l'edifici obscur d'ampla façana, dues plantes i llarga balconada que podem observar a mà dreta).

La segona foto també està presa des del campanar del Convent, però aquesta vegada des d'una altura superior –des del pis on se situen les campanes–; i ofereix una panoràmica parcial d'Alaquàs, amb la inconfusible silueta del Castell al centre (i una campana traient el nas per la part superior).

La tercera està realitzada des de la part més alta del campanar, des del terrat; i, una altra vegada, mostra una panoràmica parcial del municipi, amb el Castell al centre i, al fons a mà esquerra, els grups de cases de nova construcció que configuraven el barri de Socusa. L'anècdota d'aquesta imatge és que, a la dreta i en primer pla, permet veure el jove Pep Ferrer, un dels dos protagonistes d'aquella aventura nonada de promoció local.

La quarta fotografia, presa novament des de la part més alta del campanar, ensenya l'aspecte que presentava la Fillola (aleshores anomenada avinguda de Genovés, i actualment, del País Valencià), on destaquen la seu de la «Unión Alacuasense Musical» –el segon edifici per l'esquerra–, la finca d'habitatges situada enfront; i, al fons –també a l'esquerra–, la gran estructura que poc després, en desembre de 1963, albergaria el Cinema Hercumar¹³. Finalment, cal remarcar que la imatge ens mostra una avinguda quasi bé irreconeixible, des del punt de vista actual, amb arbres a banda i banda i tan sols tres cotxes.

¹³ Coneixem la data d'inauguració del Cinema Hercumar gràcies a la nota publicitària que fou inserida en el programa de *Fiestas Patronales de Alacuás* de 1963, en la qual es pot llegir: «La Empresa del Cine Hnos. Cubells saluda al pueblo de Alacuás y tiene el gusto de ofrecerle sus locales de la Avenida Genovés, cuya inauguración será, D. m., en el próximo diciembre».

Anvers (esquerra) i revers del carnet que acreditava Vicent Ferrer Guzman com a membre del «Club Juvenil» d'Alaquàs.

La cinquena i darrera imatge resulta també ben emblemàtica, ja que, molt probablement, fou realitzada des del terrat de la casa abadia; i dedicada a la part alta de l'anomenat «Cobertís», és a dir, el lloc on conflueixen la parròquia de l'Assumpció i el Castell-Palau. I està protagonitzada per dos miradors: el campanar parroquial i la torre sud-oest del Castell, que aleshores era propietat de la família Lassala.

Encara en referència al Club Juvenil, Pepe Soriano explica que no recorda que tinguera una estructura definida, si bé és cert que en feia les funcions de coordinador-president Rosendo Aragall (que també col·laborà en la revista). Així es pot comprovar en el carnet que conserva Vicent Ferrer Guzman (1942) i que l'acredita com a soci del «Club Juvenil» d'Alaquàs. El seu ingrés es produí el 20 de març de 1962 i li fou assignat el núm. 6. A més de la de l'interessat, el carnet incorpora les firmes del president, Aragall, i del secretari, que resulta il·legible. I, al revers, també assenyalava el que, parlant dels problemes del Club, Aragall afirmà en l'escrit que publicà en el núm. 5 (8 de desembre de 1962) de la revista: que els seus membres devien satisfer una quota mensual (d'un «duro», concretament).

Finalment, Soriano també comenta que mossén Antonio Sancho, màxim responsable de la parròquia de l'Assumpció, de la qual depenia el Club, no intervingué en absolut en la confecció de *La Voz de la Juventud*, ja que es fiava plenament dels seus responsables.

LA FUNDACIÓ DE LA VOZ DE LA JUVENTUD

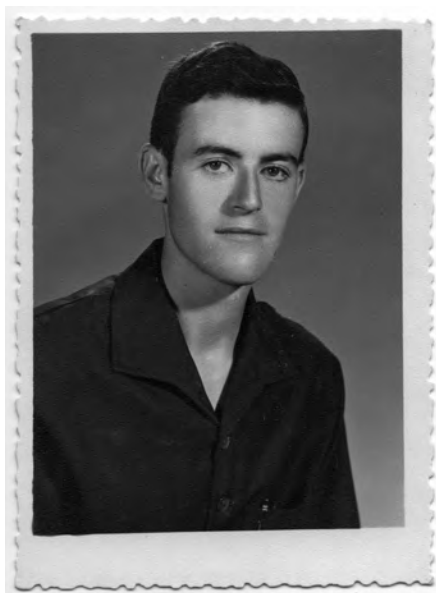
Pel que fa als precedents comunicatius de *La Voz de la Juventud*, en 2009 Soriano va relatar que, abans del naixement de la JARC, sent ell adolescent, «set o vuit membres de les Joventuts d'Acció Catòlica d'Alaquàs», entre els quals Juan José García Campos (1943-2013) i els germans Jesús i Vicent Ferrer Guzman, varen tindre «la pensada d'ampliar la informació parroquial que normalment es penjava en un plafó de suro, a l'entrada de l'església». I, amb tal finalitat, «construïren una vitrina i demanaren, a una família propietària d'una casa situada a la plaça de l'Ajuntament, permís per a penjar-la en un mur»¹⁴. I fou allí, en el que sens dubte podem qualificar com una xarxa social *avant la lettre*, que aquells jóvens començaren a escriure i exposar públicament els seus pensaments i inquietuds.

D'una altra banda, a l'hora d'assenyalar antecedents per a *La Voz de la Juventud*, Soriano també esmenta dues publicacions que, per aquells anys, entraven a casa seua: *Possumus*, «una revista de l'arquebisbat editada per als hòmens d'Acció Catòlica i dirigida per Àngel Carrasco, que ens va servir de model»; i *Signo*, que es confeccionava a Madrid i en la qual Soriano, que des de molt jove va sentir la crida del periodisme, arribà a publicar alguna crònica.

I fou així, amb aquests estímuls i models, com en setembre de 1962 aparegué *La Voz de la Juventud*, «confeccionada per l'equip de la JARC d'Alaquàs, que Soriano dirigia. Els primers números van ser estampats per serigrafia amb un d'aquells fòtils anomenats "vietnamites". El procediment era desesperançadorament laboriós i el resultat molt imperfecte; per això, Soriano demanà en un despatx», que era abastit de material per la papereria del seu pare, que li deixaren emprar el ciclostil. «A partir de llavors, la revista sortí ciclostilada. En les comissions diocesanes de la JARC Soriano havia participat també en l'elaboració de la revista *El Acampado*, adreçada a promoure els campaments de joventut. La decisió de cursar els estudis de periodisme a l'escola de l'església va ser, doncs, un pas més en aquesta direcció»¹⁵, tal com deixà escrit, ara fa una dotzena d'anys, Xavier Serra.

¹⁴ SERRA, XAVIER, «Josep Maria Soriano Bessó, cooperativista», *Biografies parcials. Els 70 al País Valencià*, Afers, Catarroja-Barcelona-Palma, 2009, p. 93.

¹⁵ *Ibidem*, p. 93-94.

Imatge de joventut de Vicent Ferrer Guzman.

De campament amb la JARC. Hi distingim Miguel Garcia Besó, amb pantaló blanc, i Juan José Garcia Campos, que és el tercer per la banda de baix.

QUI EREN ELS/LES RESPONSABLES DE *LA VOZ DE LA JUVENTUD*?

Encara que moltes de les notes i dels articles s'hi publicaven de manera anònima o estaven signats amb pseudònim —entre els quals, «Chivín», «Lebiram», «Travelling», «Alcor», «Hemas», «Jolu»...—, és possible identificar les persones que confeccionaven la revista pel fet que, a la portada de tots els números, juntament amb la capçalera i l'article editorial, s'inclouia una manxeta que incorporava el número, la data i un llistat amb el nom dels membres del consell de redacció i els responsables de l'administració, la distribució i les il·lustracions. Un llistat, però, que, pel que fa als redactors, pràcticament cada tres setmanes anà variant. Comprovem-ho.

D'aquesta manera, el primer nom que trobem a la llista de membres de la «Redacción» del núm.1 (15 de setembre de 1962) de *La Voz de la Juventud* és el de Miguel Montoro Sena, que curiosament és l'únic que va precedir de la lletra «D.»; és a dir, que mereix el tractament de «Don». Això és perquè Miguel —més conegut com «el tio Micalet Montoro»— era l'únic adult del grup: la persona que, d'alguna manera, responia davant de la parròquia i del poble en general per aquella colla de jòvens inexperts.

Imatge de joventut de Manuel Guasp Garcia.

Imatge de joventut de Ramon Portalés Palop.

Així mateix, també hi figuraven: Maribel Forment, estudiant de magisteri i veïna del carrer Major; Conxín Correcher; Josep Lluís Beta Aparicio; Francesc Cervera, que era fill de la carnisseria de ca Pistoles que hi havia a l'inici del carrer dels Benlliure; Vicent Aguilar Gavarda, que amb el temps esdevingué músic professional; Josep Ferrer Guzman (1946), l'encarregat de la secció dedicada a la crítica cinematogràfica, que signava amb el pseudònim de «Travelling»; Jesús Santandreu; Josep M. Soriano Bessó (1944), que, com ja ha sigut dit, realitzava les tasques de coordinador de la revista, redactava nombrosos articles –entre els quals, els editorials– i, amb el temps, esdevingué fundador i director general de la cooperativa de crèdit Caixa Popular; Ramon Portalés Palop (1945-2009), que fou regidor de l'Ajuntament d'Alaquàs durant la primera legislatura de la democràcia¹⁶; Vicent Aguilar; i Miguel Garcia Bessó (1942), que uns anys després, en 1967, esdevingué empresari i fundà la impremta Arts Gràfiques Garcia Bessó, que encara continua activa¹⁷.

¹⁶ LLORENÇ VILA, JOAQUIM, i LLORENÇ LATORRE, PILAR, «Alaquàs: alcaldes i regidors (1812-2012)», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2014, p. 104.

¹⁷ Roca Ricart, RAFAEL, «Miguel Garcia Besó: història de la impremta a Alaquàs», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2017, p. 135-155.

Imatge de joventut de les germanes Joaquina, Pilar i Pura Soriano Bessó.

D'una altra banda, aquella primera manxeta també incloïa tres rètols més: «Dibuja», que assenyalava el nom de Pepita Cuartiella, responsable d'elaborar la capçalera i els diferents dibuixos que il·lustraven *La Voz de la Juventud*, i que contragué matrimoni amb un dels redactors: Josep Lluís Beta; «Administración», que estava sota la responsabilitat de Manuel Marco Peiró (1943) i Francisco Palop; i «Distribución», amb Manuel Guasp Garcia (1944) com a encarregat.

Com he dit, però, aquests noms inicials anaren modificant-se amb el pas dels números. I fou així que alguns caigueren i d'altres de nous s'hi integraren. Entre les incorporacions cal assenyalat les de: Joaquina Soriano Bessó (1943), que en el número 2 aparegué com a col·laboradora, i en el 4, com a membre de

Imatge de joventut de Lluís Valero Lahuerta.

la redacció; Josep Portalés Tàrraga (1946), que a partir del núm. 5 passà a compartir les tasques d'il·lustrador amb Pepita Cuartiella; Pilar Soriano Bessó (1946), Rafael Collado Martínez (1942), Juan José García Campos (1943-2013) –regidor de l'Ajuntament de Torrent, amb el pas del temps–, Consol Guillem Forment (1943), Juan Vicente Luna, Juan Molina, Francesc Montalt i Jesús Ferrer Guzman (1940-2020), que esdevingueren col·laboradors ocasionals; Miguel Ferrer Torrejón (que es casà amb Rosarín Forment) i Ramon Alós Barberà –que esdevingué catedràtic de l'institut Lluís Vives, del qual fou director durant molts anys–, que entraren a formar part del consell de redacció en gener de 1963; Lluís Valero Lahuerta (1942-2019), un dels fundadors del supermercat Consum, que s'incorporà a la redacció a partir del núm. 10; i, així mateix, el futur empresari Josep Vicent Costa López, que ho faria en el 12 i darrer.

D'esquerra a dreta, cinc membres de *La Voz de la Juventud*: Paco Palop, Paco Cervera, Pepe Soriano, Manolo Guasp i Manolo Marco, en una foto de Pasqua de l'any 1961. Les tres pasqueres eren d'Alaquàs.

D'esquerra a dreta, Salut Legua, Maruli Medina i Milagros Pascual.

Un dia de Pasqua de 1960. D'esquerra a dreta: Manolo Marco, Ramon Alós, José Sanmartín, Juanjo Carrasco, Ricardo Tarín, Manolo Guasp, Vicent Aguilar, Pepe Soriano i Paco Cervera. La majoria de les pasqueres eren d'Alaquàs, del barri «Fermin Sanz-Orrio».

ANÀLISI DE LA VOZ DE LA JUVENTUD

Com ja ha sigut dit, la col·lecció de *La Voz de la Juventud* està integrada per 12 números que, de manera trisetmanal i sempre en dissabte o diumenge, varen veure la llum entre el 15 de setembre de 1962 i el 4 de maig de 1963. Mecanografiada i impresa a ciclostil o clixé, i a una sola tinta, presentava un format de 21'5 cm d'ample per 31'5 cm d'alt (tamany foli); i la seua extensió oscil·là entre les 6 i les 8 pàgines (tot i que un número en tingué 7 i el següent, potser per a compensar, 9). D'aquesta manera, els números es varen distribuir, en el temps i l'espai, de la següent manera:

- Núm. 1: 15 de setembre de 1962, 6 pàgines.
- Núm. 2: 7 d'octubre de 1962, 6 pàgines.
- Núm. 3: 27 d'octubre de 1962, 6 pàgines.
- Núm. 4: 17 de novembre de 1962, 6 pàgines.
- Núm. 5: 8 de desembre de 1962, 6 pàgines.
- Núm. 6: 29 de desembre de 1962, 8 pàgines.
- Núm. 7: 19 de gener de 1963, 6 pàgines.
- Núm. 8: 9 de febrer de 1963, 7 pàgines.
- Núm. 9: 2 de març de 1963, 9 pàgines.
- Núm. 10: 23 de març de 1963, 8 pàgines.
- Núm. 11: 13 d'abril de 1963, 8 pàgines.
- Núm. 12: 4 de maig de 1963, 8 pàgines.

D'una altra banda, una de les coses que més crida l'atenció, quan observem la col·lecció de la revista, és que cadascuna de les dotze capçaleres té un format i disseny distints. D'aquesta manera, no hi ha dues d'iguals, totes són diferents. La qual cosa demostra la voluntat artística i creativa que guiava Pepita Cuartiella, que era la responsable d'elaborar-la.

Així mateix, i més enllà d'aquesta circumstància, cal assenyalar que, des del primer número, la revista es vertebrà a través de seccions que, sense perdre de vista les limitacions que imposava el context polític propi de la dictadura del general Franco, miraven d'abastar i satisfer la major part de sensibilitats i interessos socials possibles: actualitat, cinema, poesia, esports, cartes al director, humor...

D'aquesta manera, la primera pàgina o portada acollia –a banda de les dades bàsiques del número– l'article editorial, en el qual s'expressava l'opinió dels responsables de la revista. Així, per exemple, el del primer número es titulava, de

De campament amb la JARC. S'hi distingeixen José María Planells (amb els braços creuats), Marco Forment, Vicent Soriano, Jesús Montalt i, a la banda inferior dreta, Jesús Ferrer Guzman.

Acampada comarcal de la JARC per a celebrar el dia de l'aspirant. Els dos xics més alts són Juan José Garcia Campos i Miguel Garcia Bessó (a la dreta de la foto).

manera ben simptomàtica i expressiva, «¡Buenos días, Alacuás!». Es tracta d'un text de presentació i invitació a la participació en el qual es parla a un municipi que adquireix l'aspecte de persona: «Con humilde sencillez te saluda, en este su primer ejemplar, el presente periódico tuyo», eren les seues primeres paraules. «Todos los contribuyentes» —és a dir, els qui contribuïen a fer possible la publicació— «son jóvenes, tanto chicos como chicas, que viven en esta villa», continuava; «por eso tenemos la dominante necesidad de sentirnos unidos con todos tus habitantes, sean del pueblo que sean y vivan en el barrio que vivan», en una clara manifestació del que seria una constant preocupació per als responsables de *La Voz de la Juventud*: integrar en la vida d'Alacuás els jòvens immigrants.

A més, la revista continuava expressant la seua voluntat de «colaborar porque nos conozcamos todos y seamos amigos de verdad», «de hacer reflexionar e informar a la gente sobre cosas de nuestro pueblo» i «de que todos nuestros convecinos tengan mayor formación humana y cultural, en especial la juventud». En definitiva, «que todos los que colaboremos en este periódico nos formemos a través de la acción», en el que sembla una clara al·lusió al lema de la JARC. Per a finalitzar amb un ben eloqüent «BUENOS DÍAS, ALACUÁS, esta revista te quiere».

De fet, la majoria dels articles editorials expressaren molt diàfanament els objectius fonamentals de la revista. I fou així que esdevingueren una apel·lació directa a la cultura de l'esforç que havia de posar en pràctica la joventut i a la necessitat de formació dels jòvens per tal de progressar i, en un moment d'intens canvi, adaptar-se als nous temps: «En la época actual, lo que vale es la especialización en cualquier materia», «deberíamos esforzarnos un poco y salir de la rutina, formándonos así una personalidad fuerte que no se duerma en los laureles», podem llegir a l'editorial del núm. 3. Mentre que, al núm. 7, es qualificava el «semi-analfabetismo» —és a dir, l'actitud d'aquells qui, sabent llegir i escriure, no llegien «nada o casi nada, pues a lo sumo lee tebeos infantiles»— com «un mal, una lacra, una enfermedad cien veces peor que la peste».

Com els succeïa a totes —o quasi totes— les publicacions d'aquestes o semblants característiques, el camí que hagué de recórrer *La Voz de la Juventud* per tal de consolidar-se no degué ser gens fàcil. I és així que hom dedicà l'editorial del núm. 4 a denunciar «tres actitudes —bastante generalizadas— del pueblo ante nuestra revista [...] que nos oprimen y desmoralizan». El cas és que el periòdic tenia unes mínimes despeses de confecció, com resulta evident, motiu pel qual cada exemplar es venia per 2 pessetes. I això, però, lluny de veure's com una xicoteta contribució a la causa, degué provocar algunes reaccions negatives entre aquella gent que no considerava necessària la publicació, o que preferia dedicar els diners a d'altres menesters.

D'una altra banda, un dels editorials (el del núm. 8) fou dedicat a les «disposiciones estatales de mejoras de salarios», que hom qualificava com a «medidas encaminadas hacia la solución, en parte, de las desigualdades existentes»; per a finalitzar afirmant que «tenemos que caminar firmemente hacia la eliminación de las barreras que separan los grupos de nuestra sociedad. Y la mejor forma para empezar es la de practicar la justicia distributiva con todas sus consecuencias». No està gens malament.

I, encara, voldria destacar l'article editorial del núm. 10, que estava consagrat a «el ocio», un temps que «en pequeñas dosis [...] no es malo, incluso necesario. Pero el mucho ocio es abulia, pereza y tedio». Per això, sense pèls a la llengua, hom recomanava als jòvens: «No dejes por tanto desperdiciar el tiempo libre de cada día. Prepárate en un oficio, especialízate en algo, adquiere unos conocimientos que te hayan de servir. Pero no conviertas esa mesa, ese porrón y esas cartas en el cubo de basura donde vayas tirando, sin darte cuenta, lo mejor de tu vida, tu juventud y tu futuro».

LES SECCIONS DE LA REVISTA

Deixant de banda els editorials, una de les més seccions més emblemàtiques que vertebraven *La Voz de la Juventud* fou, sense cap dubte, la dedicada a entrevistes, que es publicava sota l'epígraf de «Diez minutos con...». D'aquesta manera, en el primer número, la persona que signava amb les inicials A.G.V. entrevistà M. Isabel Alcantarilla, una xica que, quan tenia «14 años de edad», «por salvar al hermano, perdió la pierna. La heroicidad llevada al extremo», s'hi assegurava. «La hemos encontrado», deia, «ayudando a su padre en la zapatería que este tiene en la calle de los Benlliure». Pel que fa a l'accident, M. Isabel explicà que, el 2 de novembre de 1956, «frente al grupo Balmes, mi hermanito Amalio, que entonces tenía tres años, echó a correr detrás de otro niño; yo lo seguí, y al darme cuenta de lo cerca que estaba el tranvía, lo empujé acostándome».

Seguint la línia d'entrevistar habitants d'Alaquàs anònims, podríem dir, el núm. 3 de la revista –el 2 no incorporà la secció– dedicà el «Diez minutos con...» a conversar amb Eugenio, el cambrer de la Societat Musical¹⁸, que fou descrit com un «hombre simpático y amable que parece reinar en el mundo de la afabilidad».

¹⁸ A la p. 13 del programa de *Fiestas Patronales* d'Alaquàs corresponent a 1962 es pot llegir la següent publicitat: «Centro Unión Alacuasense Musical. Esmerado servicio de tapas y aperitivos a cargo del famoso barman Eugenio. Avenida Genovés, 5. Alacuás».

A continuació, l'entrevista del núm. 4 fou consagrada a Enrique Patilla, un jove de 21 anys que treballava en un «almacén de cebollas» i era «aspirante a ser figura del toreo». Així, s'hi s'explicava que «en Alacuás hay una Peña Taurina que lleva tu nombre [Patilla]»; i que els seus objectius professionals se centraven, «si las cosas me acompañan y el servicio militar no me lo impide», a «torear treinta o treinta y cinco novilladas y debutar en septiembre con caballos».

Entre les glòries locals de l'Alaquàs dels anys seixanta brillava amb llum pròpia el mestre José Medina Ferrer, director de la banda de música. I a ell fou dedicat el «Diez minutos con...» del núm. 5, on es manifestà orgullós del càrrec que ocupava, per tres motius, si més no: «ser hijo de aquí», «haber encontrado una verdadera unión de nuestros músicos anteriores a nuestra Cruzada» –és a dir, la Guerra Civil– i «tener siempre un plantel de muchachos dispuestos a estudiar música para engrandecer nuestra banda y al mismo tiempo enaltecer la cultura de Alacuás».

Tres setmanes després, hom entrevistà Antonio Rius Tàrrega, exjugador de futbol de 34 anys d'edat que aleshores ocupava el càrrec d'entrenador del «Club Deportivo Alacuás», i que se sentia ben satisfet de «poder aportar mis conocimientos de fútbol al equipo de mi pueblo». Al respecte, cal assenyalar que Toni Rius és un dels futbolistes més carismàtics que haja tingut mai Alaquàs; i que el seu caràcter i habilitat amb el toc del baló donaren peu, en 1957, a la fundació de l'anomenada Penya Rius¹⁹. Així mateix, cal remarcar que, arran d'aquella entrevista, Rius es convertí en col·laborador de la revista, ja que en el núm. 7 publicà un ben interessant article titulat «Consejos a los que empiezan», en el qual explicava, entre d'altres coses, que, «en fútbol, como en todos los órdenes de la vida, llegar a la cima resulta bien difícil».

Pel que fa a les sis entrevistes restants, varen ser dedicades a: Ricard Martí, president de la Societat de Caçadors d'Alaquàs (núm. 7); Pedro J. Lucas Miret, president de la Falla d'Alaquàs (núm. 8); Antoni Martí, Francesc Usedo, Josep Andreu, Francesc Ros i Vicent Lino, representants de la Penya Perol (núm. 9); Julián i José María, dos escolars d'Alaquàs –«Vivimos los dos en Socusa»– (núm. 10); Leonora Garcia, membre de la Societat Protectora d'Animals, «una señora de unos 40 años alegre, optimista, razonable y simpática» (núm. 11); i, finalment, Francesc Ferrer Martínez, màxim responsable de la Germandat de Llauradors i Ramaders d'Alaquàs (núm. 12).

¹⁹ Vegeu: Rius, INMA, «Antonio Rius. In memoriam. Construyendo al self-man», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 2010, p. 239-270; i ALÓS BARBERÀ, RAMON, i SORIANO BESÓ, JOSEP M., «1957: naix la Penya Rius», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Alaquàs, 1983, p. 131-144.

Falla que es plantà davant del Casino dels Caçadors en 1963.

En referència, precisament, a la festivitat de les falles, cal assenyalar que 1963 fou l'any en què, durant la postguerra, es plantà per primera vegada una falla al municipi. I, al respecte, resulta interessant assenyalar dues coses: en primer lloc, que fou instal·lada a la plaça del Caudillo (actual de la Constitució) pels habitants del barri Socusa (és a dir, pels nouvinguts); i, en segon, que el ninot principal representava una personificació del Castell d'Alaquàs, que sens dubte és l'element arquitectònic més simbòlic i identificador del municipi.

En tenim testimoni –tant gràfic com textual– gràcies a la fotografia que Pepe Soriano realitzà del monument de cartró-pedra. I també, a l'article que, amb el títol «La Falla de Alacuás», hom publicà al núm. 10 de *La Voz de la Juventud*. D'aquesta manera, hi podem llegir que la tradició capitalina havia arribat al municipi «con aire de innovación esperada»; que «lo que de positivo encontramos es la participación activa en la diversión de mucha gente; el contacto tan necesario e imprescindible, entre todos los vecinos, los que vivimos aquí hace tiempo y los que continuamente vienen llegando; la crítica [...] que de manera graciosa y certera ha venido a evidenciarnos los puntos débiles de nuestra localidad»; i que, «a *La Voz de la Juventud*, la tienen de su parte».

Equip de futbol dels voltants de 1960-1961. A la banda de dalt, i d'esquerra a dreta: Nazario, Pepe Cosme, Valiente, Enrí, Miguel García Bessó i Salvador Lerma; a la de baix, Ricardo Tarín, Juanjo Carrasco, Vicente Carrasco, Pepe Soriano i Manolo Guasp.

De la resta de seccions, cal destacar que les tres que més pes tingueren, en el conjunt de la revista, varen ser: «Habla la mujer», «Séptimo arte» i «Alacuás deportiva»; les úniques, de fet, que aparegueren als dotze números. Pel que fa a «Habla la mujer» –que no anava signada, però que, segons la informació que ens ha proporcionat Pepe Soriano, s'encarregaven de redactar majoritàriament les seues germanes Pilar i Joaquina–, cal dir que es presentava al públic com un racó obert a la participació i pensat «para ti, muchacha»: «Estamos dispuestos a ayudarte. A recalcar y poner en claro tus derechos. A ensalzar tus virtudes. A formarte. A aconsejarte, si tu lo deseas», podem llegir al núm. 1. Un espai, en definitiva, «para que puedas dar tus opiniones y quejas con la completa seguridad de que serás debidamente atendida».

Perquè ens fem una idea del to i el tarannà que destil·lava la secció, cal dir que, en el núm. 2, *La Voz de la Juventud* hi assegurava que «hoy la mujer, legalmente, iguala en derechos al hombre»; i que «el trabajar, hoy en día, no representa ninguna vergüenza ni bajeza para la mujer, sino al contrario, un honor. El ayudar económicamente a la familia debe de ser un orgullo para nosotras». Així mateix, en el núm. 4 s'hi criticava l'immobilisme femení i la manca d'iniciativa,

Acampada de la JARC a Alzira. D'esquerra a dreta, els germans Jesús i Pep Ferrer, Paco Alós i Miguel García Bessó.

que portava moltes jóvens d'Alaquàs a mantindre una actitud passiva on, per exemple, no cabien ni l'estudi ni la formació laboral. Tan sols, quedar-se a casa esperant el moment de contraure matrimoni i tindre fills: «Si no te metes a resolver ningún problema no tienes peligro de fracasar, de trabajar de valde. Pero tampoco, amiga, tienes la posibilidad de triunfar, de ser alguien [...]. Si no te mueves, eres ya una fracasada, no tienes vida, has perdido tu juventud [...]. Si no te mueves, nadie notará tu existencia, dejarás de existir sin haber vivido», era el consell que enviava la revista.

Amb tot, malgrat les repetides crides a la participació i el to fins a cert punt reivindicatiu de la secció, cal dir que la resposta de la jove població femenina degué ser més aviat minsa. I per això, en una nota a peu de pàgina del núm. 6, els responsables de *La Voz de la Juventud* inseriren el següent missatge: «Sentimos que una sección tan interesante como podría ser "Habla la mujer" esté tan desatendida por falta de colaboradoras». I mes i mig després, en la secció del núm. 8 –que en aquella ocasió degué ser redactada per un dels xics responsables de la revista–, es pot llegir: «No hemos tenido ocasión de recibir ni tan siquiera una espontánea colaboración. Las pocas que ha habido, hemos tenido que ser nosotros quines directamente las hemos buscado y estimulado. [...] Os emplazamos, pues, para que no desaparezca vuestra sección».

Aquesta nova apel·lació a la participació, però, degué sorgir un cert efecte. I fou així que, en els núms. 9, 10 i 11, s'hi registraren les col·laboracions d'«Una chica de Alacuás» –Consol Guillem Forment, tal vegada–, «Mirella» i «Tú y yo», respectivament. Aquest darrer text, per cert, que tractava sobre «la falta de galanterías de los chicos de Alacuás», meresqué la rèplica –en el núm. 12– d'un també anònim «Él» que s'erigia en improvisat portaveu masculí local; i que, en resposta a les acusacions de «Tú y yo», es queixava de que «nos tenéis considerados de mucha menos categoría que los de fuera y es una bajeza que una chica salga con chicos del mismo pueblo»; i assegurava que «procuramos ser más galantes con las chicas del pueblo que con las de fuera».

Pel que fa a les altres dues seccions fixes, cal dir que «Séptimo arte» estava dedicada, com el seu nom indica, a la crítica cinematogràfica. Així, i encara que apareixia signada per «Travelling», sabem que darrere d'aquest pseudònim s'amagava la identitat de Pep Ferrer, que formava part del consell de redacció de la revista. «En aquells anys jo era un cinèfil impenitent. Estava subscrit a dues revistes de crítica cinematogràfica –*Cine Estudio* i *Film Ideal*–, i freqüentava assíduament els cineclubs de València ciutat»²⁰, ha comentat Pep.

D'aquesta manera, en «Séptimo arte» es comentaven les pel·lícules que es projectaven als cinemes d'Alaquàs, que en aquells anys eren dos: Cine Benlloch i Cine Ideal. Però no totes les pel·lícules, sinó tan sols les que, o bé el propi crític, o bé el consell de redacció de *La Voz de la Juventud*, consideraven oportunes. Així ho expressava la nota que fou inserida en el núm. 1 de la revista: «Esta sección se extenderá solamente a las películas que proyecten en los cines de nuestra localidad y que, naturalmente, sean “dignas” de ser comentadas». Una declaració que, sis setmanes després, hom es veié obligat a esmenar: «Publicamos una nota advirtiéndolo que sólo se comentarían películas con ciertos valores fílmicos, humanos... Ahora lamentamos rectificar aquella nota debido a que en nuestra localidad –por desgracia– no se proyectan películas como las anteriormente citadas. En adelante, pues, nos extenderemos a toda clase de películas» (núm. 3).

Perquè en tinguem una mostra, algunes de les cintes que meresqueren la crítica de Travelling –que sovint s'hi manifestà implacable– varen ser: «Tu a Boston, yo a California», que era qualificada com «un film mediocre que divierte y satisface al público poco exigente»; «Espartaco», que, tot i que «supere en valores humanos a las demás de esta serie», «en lo que a valores fílmicos respecta es de una mediocridad innegable»; «Los castigadores», que «no pasa de mediocre.

²⁰ Informació facilitada per Pep Ferrer a través d'un correu electrònic datat el 6 de juliol de 2021.

De campament amb la JARC. D'esquerra a dreta, Miguel García Bessó, Paco Alós, Jesús Santandreu i Juan José García Campos.

El tema se prestaba para más»; «Lo que el viento se llevó», que, malgrat que «peca de dramática», «nos enseña claramente —eso sí— que con el dinero sólo no se consigue la felicidad y menos la matrimonial»; «Sola ante el peligro», una película «tonta e inaceptable por demás. Carece de lógica y sentido común»; «El cochecito», «un film de esos que, por desgracia, se producen muy escasamente en nuestra patria»; i «Marco Polo», una «desafortunada producción» de la qual «únicamente cabe destacar los fantásticos decorados».

Amb tot, a banda de les qualificacions també hi hagué espai per a la reflexió, com ara la que aparegué en el núm. 2, on Travelling assegurava que «el cine en la actualidad juega un papel importante en nuestra vida», que «es un medio de comprensión social que puede elevar nuestra cultura», i que «tenemos que ir al cine con ansias de saber, de descubrir, de estudiar». Així, *La Voz de la Juventud* deixava clar que, més que no una distracció, entenia el cinema com una eina de formació.

Lluny, però, de les vel·leïtats intel·lectuals i artístiques que desprenia la secció «Séptimo arte», trobem també la titulada «Alacuás deportiva», que estava

destinada, bàsicament, a fer el seguiment de la trajectòria de l'equip de futbol local, tal com es podia inferir des del principi: «No quisiéramos iniciar el primer comentario sin antes felicitar, y al mismo tiempo dar las gracias, a la directiva del C.D. Alacuás por los loables esfuerzos que viene realizando, dirigidos no solamente a la consecución de un buen equipo –del que, por cierto, estamos muy satisfechos–, sinó también al mejoramiento de las instalaciones del campo (las gradas recién construidas en la parte derecha y los focos de luz para los entrene son una buena prueba de ello). El equipo y la afición estamos ahora en deuda con ella. Ayudémosle».

D'una altra banda, cal assenyalar que la revista comptà amb un parell de seccions més que també poden ser considerades de pes, ja que varen aparèixer a nou dels dotze números. Es tracta de la participativa «Aquí lector» –l'equivalent a la clàssica de «cartes al director»–, que fou concebuda com «un espacio, una sección», «para preguntar, cambiar impresiones, opinar, descubrir problemas, despertar conciencias...», i en la qual s'advertia que «es imprescindible colocar el nombre en la carta, nada de seudónimos». I, d'una altra banda, de la denominada «Comentando...», que veié la llum a partir del núm. 4, estava dedicada a temes d'actualitat, i els promotors pretenien que «conste de tres apartados. A saber: uno de carácter internacional, otro de carácter nacional, y un tercero dedicado exclusivamente a noticias de carácter local».

Així mateix, trobem tres seccions menors, podríem dir, que varen veure la llum a quatre números cadascuna, i una altra que tan sols aparegué a dos. Les tres primeres són: l'anomenada «Nosotros, ellas y el amor», en què «la pluma de un joven de la localidad, segura y firme por su trabajada experiencia, nos guiará por ese profuso e intrincado bosque de la relación del hombre con la mujer en la juventud»; el «Rincón poético», que estava dedicada a les belles lletres –i, més concretament, a la poesia–, i on la persona que s'amagava rere el pseudònim de «Lebiram» publicà diverses traduccions i originals lírics; i la secció d'«Humor», en la qual es reproduïen acudits breus que, en la majoria de les ocasions, varen ser acompanyats de dibuixos.

Com dic, però, aquestes tres seccions tingueren un pes lleu en el conjunt de la revista. Com també el tingué l'apartat «Ecos del Club», que es prometia com a productiu, però que, finalment, tan sols veié la llum a dos números: el 8, per a anunciar que «el Club Recreativo y Cultural Juvenil inaugura –aunque de una forma provisional– su local en el primer piso del Hogar de la Parroquia mañana domingo día 10 de febrero [de 1963]», «el Club abre sus puertas a toda la juventud de Alacuás, a todos sin distinción»; i el 9, per a informar de les

COMESTIBLES

VICENTE PALOP

CASA "TERENSIO"

Hnos. Benlliure, 7

RELOJERIA

BALLESTEROS

**Extenso surtido
en relojes de
distintas marcas
Taller de
precisión
Hnos. Benlliure, 54**

CARNECERIA

**Especialidad en carne
embutidos y queso**

PASCUAL

**CERVERA
Hnos. Benlliure, 26 Alacuas**

JOSE L. MARTINEZ
agente de ventas "Singer"
persianas todas clases
artículos de lavar
S. Isidro, 4 Alacuas

LUIS ALCANTARILLA

zapatería a la medida
y reparación general
de toda clase calzado
Hnos. Benlliure, 55

TIENDA DE
"SANJOSE"
ultramarinos-paque-
tería-perfunería -
material eléctrico
C/ Mayor, 51

publicacions periòdiques que «hay en los locales del Club a disposición de los socios», i entre les quals es trobaven les revistes *Hola*, *Club Femenia*, *La Gaceta Ilustrada*, *Film Ideal*, *Cine Estudio*, *Marca*, *Triunfo*, i encara d'altres.

A banda de tot el que he dit en referència a les diferents seccions que estructuraren la col·lecció de *La Voz de la Juventud*, cal fer notar que també s'hi publicaren articles fora d'apartat. Com ara el que Rossend Aragall dedicà a exposar alguns dels problemes interns pels quals travessava el Club Juvenil: «Somos muy especiales los jóvenes de Alacuás», hi assegurava amb sorna (núm. 5); el que mossén Antonio Sancho consagrà a reflexionar sobre la rellevància del Nadal, «la más importante peripecia de la historia mundial de todos los tiempos» (núm. 6); i el que «Mimonse» –pseudònim de Miguel Montoro Sena– redactà per a examinar què era important i què no de la Primera Comunió (núm. 12).

ANUNCIS PUBLICITARIS

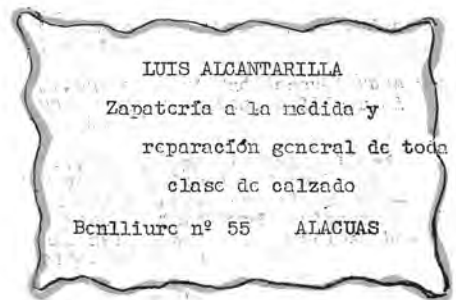
No vull finalitzar aquesta aproximació o repassada al contingut de la revista sense fer esment dels diversos anuncis publicitaris que inclogué. I que, malgrat ser notablement rudimentaris, des d'un punt de vista tècnic, resulten ben atractius i eloqüents, des de l'informatiu.

D'aquesta manera, i com ja ha quedat més o menys palés, els dos principals problemes amb què comptà *La Voz de la Juventud* varen ser els que, habitualment, afecten d'una manera més directa qualsevol publicació periòdica no professional: el participatiu i l'econòmic. Per això, varen ser freqüents les apel·lacions i els anuncis que, habitualment a peu de pàgina, incorporaren els membres de la redacció per tal de fer una crida a la recerca de col·laboradors i lectors. Com a exemple, a la p. 6 del núm. 6 es recordava que «los pedidos y las suscripciones [a *La Voz de la Juventud*] pueden efectuarlas en la dirección de Manuel Guasp García, C/ Hnos. Benlliure, 14». I també s'hi demanava: «Lector, busca a otro lector. Propaga y defiende tu revista. No descanses hasta que todos tus amigos la reciban». D'una manera més expressiva encara, resulta difícil passar per alt el missatge que fou inserit al peu de la p. 5 del núm. 8: «Nos falta: AYUDA ECONÓMICA. Nos sobran: PROYECTOS». I encara, en el núm. 11 i escrit en majúscules, hom insertà un requadre que res: «No escatimes esfuerzos para propagar nuestra revista. Procura que la lean tus amigos, familiares, compañeros de trabajo... No dejes de intentarlo. Diles que la llevaremos a domicilio».

I bé, davant aital situació, una de les maneres de pal·liar el dèficit econòmic que patia la revista consistí a inserir-hi publicitat dels més diversos comerços locals. Uns requadres de propaganda molt bàsica, com ja podem imaginar, que criden l'atenció per dos motius, si més no: perquè s'acumulen en els primers i darrers números de la publicació (en el 7, 8, 9 i 10 no fou inserit cap anunci). I perquè, sovint, resulta molt evident que els espots estan relacionats o bé amb els membres del consell de redacció, o bé amb els protagonistes de la revista.

D'aquesta manera, i limitant-nos únicament al núm. 1, la primera publicitat es troba a la p. 2 i està dedicada a la carnisseria –«especialidad en carne, embutidos y queso»– que Pasqual Cervera Requeni, més conegut com a «Pistoles», tenia al núm. 26 del carrer dels Benlliure. En aquest sentit, cal recordar que Pasqual Cervera era l'oncle de Francesc Cervera, que des del principi formava part del consell de redacció de *La Voz de la Juventud*.

Així mateix, sense deixar aquell primer número, tres pàgines més avant trobem publicitats de dos negocis novament ubicats al carrer dels Benlliure: «Comestibles Vicente Palop, casa "Terensio"»; i «Relojería Ballesteros. Extenso surtido en relojes de distintas marcas. Taller de precisión», que era propietat de Salvador Ballesteros Fita, marit d'Isabel Soriano Portalés, tia de Josep M. Soriano, el coordinador de la revista. I a la pàgina següent i darrera varen ser insertades dues noves propagandes –cinc, en total, en va acollir aquell número–, aquesta vegada dedicades a «José Luis Martínez. Agente de ventas "Signer". Persianas de todas clases. Artículos de lavar», i a «Luis Alcantarilla. Zapatería a la medida y reparación general de toda clase de calzado». En aquesta ocasió, el que cal assenyalar és que, aquell sabater, era el pare de M. Isabel Alcantarilla, la xica que, com sabem, fou entrevistada en el primer número de *La Voz de la Juventud*.

UNA REVISTA CLAU PER A UN ALAQUÀS EN EBULLICIÓ

Tot això que acabe de referir no són sinó algunes pinzellades del contingut dels 84 fulls d'atapeïda lletra mecanoscrita que, en poc més de huit mesos, aconseguiren traure a la llum els membres del Club Juvenil d'Alaquàs. Una revista clau per a la història de la nostra localitat, farcida de tot tipus d'informacions i reflexions, una còpia de la qual hauria d'estar a l'abast del nostre veïnat, juntament amb les col·leccions de les publicacions locals esmentades a l'inici d'aquest treball. I una revista en què, com hem pogut comprovar, el valencià, la llengua habitual i majoritària dels jòvens que la impulsaren, brilla per la seua absència, segurament per dos motius: perquè el règim franquista imposà el castellà com a llengua única per a les relacions socials i culturals públiques (és a dir, considerà que la llengua dels valencians –com les de la resta de territoris peninsulars amb idioma propi– tan sols era apta per a les relacions privades i informals); i perquè, tal com em va explicar Soriano, en aquell moment ni ell ni d'altres jòvens d'Alaquàs no havien descobert encara les possibilitats comunicatives cultes de l'idioma matern. Una descoberta que portarien a terme al cap de poc temps de la mà d'intel·lectuals com ara Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner, Vicent Andrés Estellés, Enric Valor i encara d'altres.

Amb tot, però, i vista la destacada trajectòria professional i empresarial que, amb el pas del temps, desenvoluparen la majoria d'aquells jòvens alaquasers de principis dels seixanta amb preocupacions i desitjos de superació, resulta evident que, enmig d'un Alaquàs en transformació, en ebullició –tal com afirmaren Ferrer i Soriano–, els jòvens que posaren en marxa *La Voz de la Juventud* anhelaven trobar una veu pública nova i pròpia amb la qual comunicar al món les seues inquietuds. I, en aquest sentit, no hi ha dubte que la participació en el Club Juvenil en general, i en la confecció de la revista, en particular, els ajudà a madurar i els dotà d'una sèrie d'eines, coneixements, habilitats socials i recursos expressius que, posteriorment, els degueren ser d'una gran utilitat en les seues trajectòries professionals. I els ajudaren a tirar avant, en un context de dictadura política, projectes personals i col·lectius de gran magnitud i significació social.

En aquest sentit, és indiscutible que si, entre d'altres coses, Alaquàs fou el bressol d'un potent moviment cooperatiu –que tingué en iniciatives com ara el supermercat Consum i l'entitat de crèdit Caixa Popular dues de les seues majors expressions– fou, també, gràcies a l'activitat que alguns dels seus protagonistes havien desenvolupat al si de la JARC, el Club Juvenil i *La Voz de la Juventud*. Aquella revista que, «con humilde sencillez» i com una vera manifestació d'estima, el 15 de setembre de 1962 donava el bon dia al poble d'Alaquàs.

AGRAÏMENTS

Seria injust tancar aquest article sense fer una manifestació pública d'agraïment envers totes les persones que m'han ajudat a completar-lo, i que han sigut moltes. Amics i amigues que, des de la generositat, m'han proporcionat valuosa informació oral i han desempolsegat unes no menys valuoses fotografies dels seus anys de joventut. En aquest sentit, vull palesar el meu reconeixement als familiars de Jesús Ferrer Guzman, Juan José García Campos, Ramon Portalés Palop i Lluís Valero Lahuerta; a Rafael Collado Martínez, Miguel García Bessó, Manuel Guasp García, Consol Guillem Forment, Manuel Marco Peiró, les germanes Pilar i Joaquima Soriano Bessó i els germans Vicent i Josep Ferrer Guzman. I, sobretot i de manera destacada, a Josep M. Soriano Bessó, sense l'estímul i l'ajuda del qual aquest treball no hauria sigut possible. A tots ells i elles, en aquest temps de distàncies i mascaretes, la meua més càlida abraçada.

